

Velen onder ons kennen de scheepslantaarn als siervoorwerp met antikwarische waarde en niet zozeer als een scheepsonderdeel van dagelijks gebruik. Het is echter zo dat elk werktuigelijk voortbewogen vaartuig, voor de vaart op zee, moet uitgerust zijn met het volgende lichtarsenaal : een of twee witte TOPLICHTEN, een rood en een groen BOORD- of ZIJLICHT, een wit HEKLICHT, een of twee witte ANKERLICHTEN, twee rode, rondom schijnende lichten van ONMANOEUVREERBAARHEID en de rode-witte-rode lichtencombinatie die BEPERKTE MANOEUVREERBAARHEID aangeeft. Bovendien bestaan er voor sommige schepen bijkomende lichten, zoals bv. : het gele SLEEPLICHT, het groene TREILLICHT, het rode LICHT van DRIJFNETVISSERS, het rode en groene ZEILLICHT. Ook zijn er dan nog de lichten voor specifieke vaarten, zoals bv. de vaart op de ELZE op het SUEZ-kanaal en op het KIELERKANAAL, enz.

Omdat de scheepslantaarn een van de weinige voorwerpen is die tergelijktijd een plaats hebben in het antikwariaat en in het dagelijkse gebruik ging onze interesse uit naar de constructie ervan. Tot onze verwondering heeft heel deze secure operatie Oostende als centrum. Het is namelijk zo dat de enige scheepslantaarnmaker in België een Oostendenaar is. De heer Charles TAVERNIER, beter bekend om zijn stovenwinkel op de Nieuwpoortse steenweg, heeft op de Hendrik Baelskaai een atelier dat het centrum van de constructie van scheepslantaarns blijkt te zijn.

Scheepslantaarns zijn geen modeobjecten, ze worden gemaakt volgens de voorschriften van het Zeeaanvaringsreglement. Dit reglement schrijft een minimum zichtbaarheid voor, een hoek waaronder een bepaald licht zichtbaar moet zijn en een kleur. Op basis van deze gegevens gaat de scheepslantaarnmaker aan de slag. Als materiaal gebruikt hij, voorlopig althans nog, plaatkoper en messing van 7/10 mm. De glazen, die in feite lenzen zijn, betreft hij uit Duitsland. Ze moeten beantwoorden aan de voorschriften van de I.M.C.O., de Intergouvernementale Maritieme Consultatieve Organisatie, en door de diensten van deze instelling goedgekeurd zijn. Met de nodige vakkennis verwerkt hij gegevens en materiaal tot een modellantaarn. Hiermee trekt hij naar de Scheepvaartinspectie, behorende tot het Ministerie van Verkeerswezen - Bestuur van het Zeewezen en de Binnenvaart, die de eerste keuring doet. Daarna gaat hij met zijn lantaarn naar een firma gespecialiseerd in optische metingen. Dit is op dit ogenblik LABORELEC in Sint-Genesius-Rode. Hier worden de lantaarns gekeurd voor de minimum lichtsterkte, de kleur en de hoek waaronder het licht zichtbaar is. Beantwoorden de resultaten van deze onderzoeken aan de wettelijke voorschriften, dan wordt de lantaarn, als een prototype aangenomen en krijgt de constructeur ervan de toelating dit model te maken en te verkopen op voorwaarde dat het afgeleverde produkt conform is aan het prototype. Het genummerde en gemerkte prototype krijgt een vaste plaats in het atelier.

Zo maakt hij van elke soort scheepslantaarn een prototype, op verschillende grootte. Krijgt onze scheepslantaarnmaker een bestelling binnen, dan maakt hij de lantaarns op de gevraagde grootte volgens de gegevens van het prototype. Zodra de lantaarns klaar zijn, vraagt hij weer de Dienst van de Zeevaartinspectie. Zij controleren de afgewerkte lantaarns op hun conformiteit met het prototype en op de degelijkheid van de afwerking. Hierna wordt op elke lantaarn een nummer ingeslagen en wordt er een certificaat van "Keuring van een Scheepslantaarn" opgemaakt waarna de lantaarns klaar zijn voor levering.

Tot daar de geschiedenis van de lantaarns en nu die van de makers.

De Taverniers behoren tot de reeks van de oudste familiebedrijven in onze stad, een feit dat we toch wel even in een ruimer daglicht willen stellen.

Grootvader Charles Tavernier werkte in de tweede helft van de vorige eeuw als blik-slager in de blikslagerij Declerck in Brugge. Toen in 1888, net als nu, de bedrij-vigheid terug liep, moest ook Firma Declerck inkrimpen en geraakte grootvader Charles zijn job kwijt. Hij besloot op eigen houtje als blikslager te beginnen en om zijn baas geen concurrentie aan te doen, verhuisde hij naar Oostende. Hij zette een be-scheiden winkel op met atelier in de Dwarsstraat. Na een korte tijd kwam een gepas-tere doening vrij in de Sint-Franciscusstraat nr. 12, vlak naast de school die er nu nog staat, waar hij introk. Hij zat in de halve kelder die hij als blikslagerij had ingericht, terwijl zijn vrouw, die gans haar leven bekend bleef als Liesa de Blekslager, de winkel openhield die er juist boven lag. Ze verwerken en verkochten alles dat men blik te maken had. Ze herstelden ketels en potten, maakten kinderspeel-goed, tot zelfs de diabolos die de schoolkinderen gebruikten, kwamen van bij hen. Niet alleen de huisgezinnen kwamen bij hen terecht, maar ook de visserij en de boe-ren uit de omgeving. Ze bleven in het bedrijf tot ze dit in de jaren 1925-26 over-gaven aan Jerome Tavernier, een van hun zeven kinderen.

Jerome bleef in de Sint-Franciscusstraat, maar bouwde in 1930 achter het huis een grotere atelier. De blikslagerij ging in die jaren fel achteruit. Voor Jerome was dit echter geen nood want hij stapte over naar de koperslagerij.

Na het bouwen van een nieuwe vissershaven in 1934 verhuisde de visserij naar de toen-malige Vuurtorenwijk.

Jerome Tavernier ging mee en richtte op de hoek van de Victorialaan en Fortstraat een atelier op. Met de opkomst van de motorvisserij in die jaren werd de toepassing van de voorschriften in verband met gevoerde lichten aan boord van de vissersvaar-tuigen strikter. Er ontstond een vraag naar betere scheepslantaarns. Jerome Tavernier zag daar als koperslager brood in en begon, buiten het gewone visserijtoebehoren, zich te specialiseren in scheepslantaarns. De winkel in stad bleef echter bestaan voor de verkoop voor huishoudelijk gerief.

De visserij kende in de daarop volgende jaren een grote bloei. Er was werk voor velen. Door de oorlog in 1940 kwam echter een einde aan de voorspoed. Oostende werd vernield en lijk zovelen betaalden ook de Taverniers hun tol. Het voorste deel van hun huis in de Sint-Franciscusstraat werd door brand vernield. Gelukkig bleef het, in 1930 gebouwde atelier nog te gebruiken. Op de Vuurtorenwijk was alles vernietigd.

De tweede generatie Tavernier hernam het werk in de Sint-Franciscusstraat. In ver-vanging van de vernielde winkel werd in 1940-41 langs de Nieuwpoortsesteenweg een winkel gehuurd. Moeder TAVERNIER verkocht huishoudgerief in de gehuurde winkel terwijl vader Tavernier in het atelier herstelde en nieuwgoed maakte. Zo geraakten zij de oorlog door.

Onmiddellijk na de oorlog hernam de visserij op een ruimere schaal. Er was weer werk, er was de oorlogschade, en in 1948 richtte Jerome Tavernier een atelier met winkel op in de Hendrik Baelskaai nr. 8. Hier begon hij weer te werken voor de visserij. In de winkel op de Nieuwpoortsesteenweg bleef men huishoudelijk gerief verkopen. De zaken draaiden uitstekend. De Taverniers huurden een winkel aan de overkant van de straat, vulden huishoudelijk gerief aan met stoven en gasvuren en breidden na enke-le jaren de zaken uit door de aankoop van de twee winkels naast elkaar op de Nieuw-poortse Steenweg nr. 82 + 84.

In 1959-60 trad de derde generatie Taverniers aan. Charles Tavernier en zijn echt-genote Irma Devos, namen de winkel in stad en de winkel-atelier aan de andere kant van de haven over. Het zwaartepunt van de bedrijvigheid lag voornamelijk aan de havenkant waarbij de derde generatie Taverniers ijverig scheepslantaarns bleef maken. Vader Jerome Tavernier was wel niet meer actief in de winkel of atelier maar hield tot in 1981 - hij was toen 87 jaar - de boekhouding van het bedrijf bij.

"Als ik mijn hoofd moet breken met het kaartspel voor 5 Fr., kan ik best de boeken bijhouden, dat brengt meer op", placht hij te zeggen. Volgens Charles was Jerome de beste boekhouder die men kon indenken.

Binnen vijf jaar staat de familie Tavernier 100 jaar in het Oostendse bedrijfsleven. Drie generaties blik- en koperslagers waarvan twee generaties scheepslantaarnmakers. Tavernier levert niet alleen scheepslantaarns aan de Belgische schepen, maar ook in het buitenland. In Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk telt hij veel en regelmatige klanten. Concurrentie heeft hij in eigen land niet. Wel bestaat er in Antwerpen een bescheiden atelier dat af en toe, eerder toevallig, een paar lantaarns op de markt brengt. Ze zijn echter niet gespecialiseerd lijk het Oostendse atelier. Wat zal echter de toekomst brengen? Charles Tavernier staat nog stevig te been. Zijn zaken draaien. Hij heeft continue werk voor 2 soms 3 koperslagers, ~~da~~echte specialisten van de scheepslantaarns zijn, René DESCHEPPER werkt er 35 jaar en Roger STERKX dertig.

In onze moderne tijd komen echter de lantaarns in plastic opdagen. In sommige landen maakt men zelfs de lenzen in plastic. Voorlopig is het concurrentiegevaar nog niet zo groot. Koper vangt beter de warmte op dan plastic en een glazen lens verkleurt niet. Ook is er de traditie en het conservatisme van de maritieme midden. Charles Tavernier ziet de zaak niet somber in. Maar of er in het bedrijf een vierde generatie Taverniers zal komen, is twijfelachtig.

Zoon Johan koos voor burgerlijk ingenieur, en dochter Micheline zit in de computerbranche. Voor hen geen scheepslantaarns meer.

J.B. DREESEN

"DE PAARDEKOERS"

Dit jaar viert de paarderenbaan Wellington haar 100-jarig bestaan. Het Heemkundig Museum herdenkt die heuglijke verjaardag met een thematentoonstelling die van mei tot september te zien zal zijn.

In het mei-nummer van ons tijdschrift zullen we aandacht schenken aan de historiek van de renbaan.

N.H.

IN DIT NUMMER :

- blz. 2 : O.V. : Burgemeesters van de vroegere gemeente STENE;
- blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders. XXXIII : Lionel BAES;
- blz. 5 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (3);
- blz. 7 : E. SMISSAERT : Zedenromans uit de 19e eeuw over 'Kust en Zee';
- blz. 9 : R. VERBANCK : Kaaikapoen;
- blz. 10 : E. SMISSAERT : Het tijdschrift "De Plate" eervol vermeld;
- blz. 11 : G. BILLIET : August STRACKE (6) zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (2);
- blz. 17 : N. HOSTYN : Penningen en medailles met lokaal-historisch belang... (2);
- blz. 18 : W. VERLONJE : Balpijpen in West-Vlaanderen;
- blz. 20 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : VII-VIII;
- blz. 23 : De Zwarte Nonnen te Oostende : een historiek (2);
- blz. 25 : J.B. DREESEN : Een Oostends geslacht van scheeplantaarnmakers :
DE TAVERNIERS

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.